

Spis treści

Wstęp	9
1. Bezrobocie – relacje osób bezrobotnych i podstawowe pojęcia.....	13
1.1. Pojęcie bezrobocia.....	15
1.2. Stopa bezrobocia	19
1.3. Rodzaje bezrobocia.....	22
1.4. Przyczyny bezrobocia w Polsce i krajach rozwiniętych.....	27
1.5. Czynniki, od których zależy ubóstwo związane z bezrobociem.....	32
1.5.1. Czas pozostawania bez pracy.....	32
1.5.2. Wiek.....	34
1.5.3. Płeć.....	36
1.5.4. Wykształcenie	40
1.5.5. Postawa wobec pracy.....	46
1.5.6. Rodzina	48
1.6. Bezrobocie i ubóstwo	51
1.6.1. Definicje biedy (ubóstwa)	51
1.6.2. Ubóstwo na płaszczyźnie materialnej (ekonomicznej).....	52
1.6.3. Ubóstwo na płaszczyźnie społeczno-politycznej.....	53
1.6.4. Ubóstwo indywidualne (podmiotowe, wewnętrzne).....	55
1.6.5. Wskaźniki ubóstwa	56
2. Bezrobocie i ubóstwo w świetle teorii socjologicznych i teorii pokrewnych..	60
2.1. Bezrobocie i ubóstwo z punktu widzenia teorii etiologicznych.....	60
2.1.1. Wykluczenie społeczne bezrobotnych w ujęciu funkcjonalizmu..	61
2.1.1.1. Teoria Talcotta Parsonsa. Bezrobocie i ubóstwo jako zaburzona wymiana – zaburzenie własności. Algorytm działania <i>low class</i>	61
2.1.1.2. Zachowania adaptacyjne bezrobotnych i ubogich – innowacyjność w trudnych warunkach, w ujęciu Roberta Kinga Mertona	63
2.1.2. Bezrobocie i ubóstwo – przepisy roli w ujęciu kierunku kulturowego	67
2.1.2.1. Bezrobotni i ubodzy jako przegrani w drodze naturalnej selekcji – Chicagowska Szkoła Ekologii Społecznej.....	67
2.1.2.2. Ubóstwo kulturowe bezrobotnych – Thorsten Sellin....	69
2.1.3. Bezrobocie i ubóstwo w teoriach podkultur	69
2.1.3.1. Odrzucenie wartości jako metoda redukcji napięć związanych z rozbieżnością między sytuacją a ramami odniesienia bezrobotnego – teoria podkultur Alberta Cohena.....	71

2.1.3.2. Bezrobocie i ubóstwo kulturowe. Wartości warstw niższych – koncepcja kultury Waltera B. Millera.....	73
2.1.3.3. Naznaczenie społeczne bezrobotnych – teoria zróżnicowanych możliwości Richarda A. Clowarda i Lloyd’a E. Ohlina	74
2.1.3.4. Bezrobocie i techniki neutralizacji jako obrona własnej tożsamości – teoria neutralizacji Grahama M. Sykesa i Davida Matza	75
2.1.4. Bezrobocie i ubóstwo w ujęciu kierunku kontroli społecznej.....	76
2.1.4.1. Bezrobocie jako brak sprawiedliwości społecznej – teoria Emila Durkheima	77
2.2. Bezrobocie i ubóstwo z perspektywy teorii reakcji społecznej.....	79
2.2.1. Stereotyp bezrobotnego w ujęciu symbolicznego interakcjonizmu	80
2.2.1.1. Bezrobotni jako grupa podporządkowana – teoria Herberta Blumera	81
2.2.1.2. Bezrobocie jako działanie intencjonalne i ubóstwo indywidualne – teoria George’a Herberta Meada.....	83
2.2.2. Ubóstwo społeczno-polityczne: penalizacja bezrobotnych przez instytucje – koncepcja Johna I. Kitsuse’a i Aaron’a V. Cicourela	84
2.2.3. Wykluczenie bezrobotnych przez instytucje w koncepcji Kai Eriksona	84
2.2.4. Etykietyzacja i dehumanizacja bezrobotnych w ujęciu Howarda Beckera.....	85
2.2.5. Bezrobocie i ubóstwo jako rezultat wyzysku ekonomicznego według Floriana Znanieckiego.....	86
2.3. Inne teorie życia społecznego i bezrobocie.....	87
2.3.1. Teoria konfliktu	88
2.3.1.1. Bezrobocie jako niedostosowanie do wymogów efektywności i pragmatyzmu w myśl teorii Maxa Webera.....	88
2.3.1.2. Bezrobotny jako obcy (mentalne oddalenie) w myśl teorii George’a Simmela.....	89
2.3.2. Teoria wymiany a bezrobocie i ubóstwo.....	90
2.3.2.1. Teoria wymiany George’a Homansa: bezrobotny jako strona o mniejszych możliwościach odwzajemniania	91
2.3.2.2. Uległość bezrobotnych jako nagroda dla władzy – teoria wymiany Petera Blaua	92
2.4. Ubóstwo i bezrobocie według teorii alienacji.....	93
2.4.1. Socjologiczne koncepcje alienacji i bezrobocia	94
2.4.1.1. Bezrobocie jako oderwanie od kultury i społeczeństwa w myśl koncepcji anomii Gwynna Nettlera	94
2.4.1.2. Bezrobocie jako odrzucenie i bezcelowość w ujęciu Elmera L. Strueninga i Arthura H. Richardsona	95
2.4.1.3. Bezrobocie jako konsekwencja małej mocy	

regulacyjnej norm społecznych – koncepcja anomii Leo Srole'a	95
2.4.1.4. Poczucie anomii, bezsensu, bezsilności, osamotnienia, samowyobcowania bezrobotnych – teoria alienacji Melvina Seemana	96
2.4.2. Bezrobocie i alienacja w ujęciu koncepcji socjologiczno-psychologicznych	99
2.4.2.1. Poglądy Ericha Fromma na istotę alienacji.....	99
2.4.2.2. Koncepcja zewnątrzsterowności Davida Riesmana.....	101
2.4.2.3. Bezrobocie i ubóstwo według teorii Carla Gustawa Junga	102
3. Bezrobocie i ubóstwo w badaniach	107
3.1. Bezrobocie i ubóstwo w świetle badań z okresu międzywojennego....	111
3.2. Bezrobocie i ubóstwo – wybrane badania po 1980 roku	113
3.3. Bezrobocie i ubóstwo w świetle badań prowadzonych po transformacji ustrojowej.....	114
3.3.1. Bezrobocie i iloraz inteligencji w świetle badań	114
3.3.2. Neurotyzm, ekstrawersja, sumienność i otwartość na nowe doświadczenia i bezrobocie	116
3.4. Indywidualne ubóstwo jako rezultat bezrobocia na podstawie badań własnych	121
3.4.1. Ubóstwo czy bogactwo indywidualne – predyspozycje zawodowe bezrobotnych.....	136
3.4.2. Ubóstwo czy bogactwo mentalne bezrobotnych.....	139
3.4.3. Ubóstwo społeczne (alienacja) bezrobotnych.....	145
3.5. Ubóstwo indywidualne w zależności od czasu trwania bezrobocia – badania własne	150
3.5.1. Poczucie anomii – ładu społecznego	152
3.5.2. Poczucie bezsensu – sensu życia	153
3.5.3. Poczucie bezradności – zaradności.....	154
3.5.4. Poczucie autonomii – samowyobcowania	156
3.5.5. Poczucie osamotnienia – zakorzenienia	157
3.5.6. Uogólnione poczucie alienacji – integracji.....	158
3.5.7. Czas pozostawania bez pracy a poczucie kontroli.....	160
3.5.8. Bezrobocie a poziom lęku społecznego i mentalnego	162
3.6. Ubóstwo społeczne – stereotyp bezrobotnego w świetle analiz	164
3.7. Ubóstwo społeczne i moralne – wykluczenie społeczne bezrobotnych..	166
4. Minimalizacja bezrobocia i wykluczenia społecznego.....	173
4.1. Oddziaływania ukierunkowane na modyfikację struktur społecznych..	178
4.2. Stymulacja nowych wzorów zachowania i zmiany mentalności bezrobotnych	187
4.3. Wsparcie społeczne bezrobotnych: instrumentalne, informacyjne, wartościujące, emocjonalne.....	189
4.4. Przynależność do grup społecznych i zaangażowanie na rzecz tych grup	191
Podsumowanie i wnioski	194
Bibliografia.....	215
Spis tabel	230
Spis rysunków.....	231